

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobce: **P. K.**, zastoupený Mgr. Irenou Döményovou, advokátkou se sídlem Sokolská 49, Ostrava, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Ostravě**, se sídlem Na Jízdárně 3, Ostrava, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2008, č. j. 22 Ca 151/2008 - 70,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2008, č. j. 22 Ca 151/2008 - 70,
se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

Rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1, žalovaný k odvolání žalobce změnil rozhodnutí Finančního úřadu Ostrava III ze dne 4. 12. 1997, č. j. 99426/97/390911/4312, tak, že žalobci dodatečně vyměřil daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1995 ve výši 874 104 Kč.

Žalobce napadl dne 17. 8. 2006 uvedené rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, kterou krajský soud usnesením ze dne 23. 1. 2008, č. j. 22 Ca 287/2006 - 36, odmítl, přičemž své rozhodnutí odůvodnil následujícím způsobem:

Krajský soud konstatoval, že během jednání dne 23. 1. 2008 provedl výslech svědka P. K., syna žalobce, s nímž má žalobce shodné jméno a příjmení. Z výpovědi tohoto svědka vyplynulo, že podpis na doručence, kterou bylo žalobou napadené rozhodnutí doručováno žalobci, není žalobcův, ale tohoto svědka. Na tomto základě dospěl krajský soud k závěru, že rozhodnutí žalovaného nebylo dosud žalobci doručeno do vlastních rukou ve smyslu § 17 odst. 4 a 5 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“). Skutečnost, že dle obsahu žaloby uvedený svědek žalobci posléze napadené rozhodnutí předal, na tomto závěru soudu nic nemění, neboť nejde o doručení řádné. Krajský soud proto žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako předčasnou, neboť byla podána dříve, než započala běžet lhůta pro její podání, tedy dříve, než bylo žalobou napadené rozhodnutí žalobci zákonem stanoveným způsobem oznámeno (§ 72 odst. 1 s. ř. s.).

Žalovaný (stěžovatel) napadl toto usnesení krajského soudu včasnou kasační stížností.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 5. 2008, č. j. 5 Afs 49/2008 - 56, usnesení krajského soudu ze dne 23. 1. 2008, č. j. 22 Ca 287/2006 - 36, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud souhlasil s krajským soudem v tom, že skutečnost, že se žalobou napadené rozhodnutí dostalo do dispozice žalobce prostřednictvím jeho syna, nebylo možné považovat za řádné doručení, které by bylo v souladu s § 17 odst. 4 písm. b) daňového řádu, tedy za doručení do vlastních rukou příjemce. Doručení do vlastních rukou, právě na rozdíl od prostého doručení, předpokládá, že zásilka bude doručovatelem vydána pouze příjemci, nikoli jiné osobě zdržující se v místě doručování, která by měla tuto písemnost následně příjemci předat. Dále Nejvyšší správní soud konstatoval, že v souladu s § 17 odst. 12 daňového řádu lze řádné doručení prokázat i jiným způsobem než doručenkou; v daném případě však naopak svědectvím syna žalobce o tom, že podepsal předmětnou doručenkou ze dne 26. 6. 2006, ve spojení s tvrzením žalobce o tom, že uvedenou zásilku převzal od svého syna dne 2. 8. 2006, bylo prokázáno, že se o řádné doručení, tedy o doručení do vlastních rukou žalobce nejednalo. Vzhledem k tomu, že podle § 32 odst. 1 daňového řádu mohou být rozhodnutí pro příjemce účinná, až na zákonem stanovené výjimky, toliko tehdy, byla-li jim řádným způsobem doručena nebo sdělena, je třeba uzavřít, že žalobou napadené rozhodnutí právních účinků pro žalobce doposud nenabývalo.

Nejvyšší správní soud však přesto usnesení krajského soudu zrušil, a to z důvodu nerespektování stanoviska rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyjádřeného v rozsudku ze dne 12. 10. 2004, č. j. 2 As 27/2004 - 78, publikovaného pod č. 450/2005 Sb. NSS. V tomto rozsudku rozšířený senát konstatoval, že jestliže byla žaloba ke krajskému soudu podána i přes vadu doručení správního rozhodnutí (nedostatek řádného doručení), jedná se o nedostatek žaloby (nedostatek podmínky řízení) odstranitelný. Krajský soud tedy pochybil, když podanou žalobu odmítl pro předčasnost místo toho, aby stěžovatele vyzval k doplnění správního spisu o doklad řádného doručení žalobci.

Krajský soud, vázán shora uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu, proto po vrácení věci usnesením ze dne 17. 6. 2008, č. j. 22 Ca 151/2008 - 62, uložil žalovanému, aby ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení tohoto usnesení doplnil krajskému soudu předložený správní spis dokladem řádného doručení rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1, žalobci.

K výzvě provedené usnesením ze dne 17. 6. 2008, č. j. 22 Ca 151/2008 - 62, pak žalovaný krajskému soudu předložil doručenkou s přípisem žalovaného žalobci ze dne 2. 7. 2008, podle něhož žalovaný žalobci do vlastních rukou dne 10. 7. 2008 doručil pouze kopii rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1, s tím, že toto rozhodnutí v originále mu bylo doručeno již dne 2. 8. 2006. Současně žalovaný ve svém stanovisku ze dne 24. 7. 2008 uvedl, že vázán názorem soudu v rámci formalistického přístupu opakovaně zaslal žalobci napadené rozhodnutí, ale pouze ve formě ověřené kopie, protože originál tohoto rozhodnutí má žalobce k dispozici již od 2. 8. 2006 a jehož doručení, byť prostřednictvím syna, má žalovaný za prokázané v souladu s § 17 odst. 12 daňového řádu. Má nadále za prokázané, že žalobci bylo předmětné rozhodnutí doručeno již dne 2. 8. 2006, a to bez ohledu na – dle žalovaného – zmatečný názor Nejvyššího správního soudu vyjádřený v jeho rozsudku ze dne 22. 5. 2008, č. j. 5 Afs 49/2008-56, kterým sice bylo zrušeno usnesení krajského soudu ze dne 23. 1. 2008, č. j. 22 Ca 287/2006 - 36, ale v odůvodnění na jedné straně shledává Nejvyšší správní soud jeho kasační stížnost za důvodnou a na straně druhé dává krajskému soudu za pravdu.

Krajský soud na základě doručanky, kterou bylo žalobci původně doručováno napadené rozhodnutí žalovaného, a výpovědi svědka K. vzal za prokázané, že napadené rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2006 č. j. 9006/110/2004 - 1 nebylo žalobci do vlastních rukou ve smyslu § 17 odst. 4, 5 daňového řádu doručeno, a to ani formou náhradního doručení.

Krajský soud rovněž dospěl k závěru, že za řádné doručení nelze považovat ani úkon žalovaného v reakci na výzvu soudu ze dne 17. 6. 2008, kdy žalovaný doručil do vlastních rukou žalobci nikoliv originál napadeného rozhodnutí, ale pouze jeho kopii. Doručení pouhé kopie rozhodnutí podle krajského soudu totiž nemůže vyvolat účinky dle § 32 odst. 1 daňového řádu, takové „doručení“ rozhodnutí nemůže být pro žalobce ve smyslu tohoto zákonného ustanovení právně účinné; řádným doručením rozhodnutí se rozumí jen doručení originálu rozhodnutí. Na základě těchto skutečností krajský soud usnesením ze dne 29. 7. 2008, č. j. 22 Ca 151/2008 - 70, žalobu opět odmítl pro předčasnost.

II.

Shrnutí základních argumentů uvedených v kasační stížnosti a vyjádření žalobce

Žalovaný (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu včasnou kasační stížností opírající se o důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. namítal nezákonnost rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí žaloby.

V první námitce brojí stěžovatel proti závěru krajského soudu ohledně povinnosti doručit žalobci originál rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1. Stěžovatel namítá, že toto rozhodnutí bylo vydáno ve třech vyhotoveních (originálech): první vyhotovení bylo zasláno žalobci (které ale převzal jeho syn), druhé na vědomí správci daně I. stupně (ten si posléze zapůjčil žalovaný od správce daně I. stupně) a třetí zůstalo žalovanému (to je uloženo ve správním spise, který mají v držení soudy). Žádný jiný výtisk v originále neexistuje. Požadavek soudu na nové doručení tedy ani nemohl být splněn jinak než formou pořízení fotokopie zapůjčeného originálu rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1, řádným ověřením této fotokopie s originálem a opatřením doložkou „kopie souhlasí s originálem“ a podpisem příslušné pracovnice žalovaného. Žalobci tudíž byla dne 10. 7. 2008, tj. ve lhůtě požadované krajským soudem, řádně zaslána listina mající povahu originální písemnosti (tzv. stejnopis).

V druhé námitce polemizuje stěžovatel s právním závěrem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v rozsudku ze dne 22. 5. 2008, č. j. 5 Afs 49/2008 - 56. Zejména pak namítá, že jeho rozhodnutí ze dne 5. 6. 2006, č. j. 9006/110/2004 - 1, bylo žalobci doručeno již dříve. Stěžovatel namítá, že doručení výše zmíněného rozhodnutí lze prokázat „jiným vhodným způsobem“ ve smyslu § 17 odst. 12 daňového řádu, konkrétně tím, že samotný žalobce potvrdil převzetí rozhodnutí žalovaného ve své žalobě. Z tohoto důvodu považuje nové doručení svého rozhodnutí za nelogické.

Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.

Právní hodnocení věci

Kasační stížnost shledal Nejvyšší správní soud z celkového hlediska důvodnou.

O důvodech kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvážil, jsa vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, takto:

Pokud jde o první kasační námitku, je třeba konstatovat, že daňový řád na rozdíl od předpisů upravujících doručování v řízení před soudy, výslovně neupravuje, jakou formu má mít listina obsahující rozhodnutí, jež je doručováno účastníku daňového řízení (tj. především daňovému subjektu), tedy zda má finanční orgán, jenž rozhodnutí vydal, vždy vyhotovit několik zcela shodných „originálních“ verzí rozhodnutí, které jsou všechny opatřeny vlastnoručním podpisem pověřeného pracovníka správce daně a které se po té jednak zakládají do spisu a jednak doručují účastníkům řízení, či zda, jako je tomu v soudním řízení, má být originál rozhodnutí pouze jeden a má být založen ve spise, přičemž účastníkům řízení se doručují stejnopisy rozhodnutí, tedy vyhotovení, která sice již vlastnoruční podpis předsedy senátu neobsahují, obsahují však doložku, v níž úřední osoba potvrzuje, že právě toto vyhotovení souhlasí s originálem obsaženým ve spise. Za této situace je dle názoru Nejvyššího správního soudu možné připustit doručování obou forem vyhotovení daňových rozhodnutí, tedy zaslání jak „originálních“ verzí rozhodnutí (je-li jich vyhotoveno více), tak stejnopisů, neboť ani jeden z těchto způsobů není na újmu

příjemci rozhodnutí. Ten má narozdíl od situace, kdy by mu byla doručena pouhá neověřená kopie (opis) rozhodnutí, vždy úředně potvrzeno, že mu bylo doručeno skutečně vydané rozhodnutí. V případě pochybností má příjemce rozhodnutí navíc vždy možnost ověřit, zda jemu doručená listina souhlasí s vyhotovením rozhodnutí založeným ve spise. Náležitosti daňového rozhodnutí (včetně vlastnoručního podpisu) tedy musí pod sankcí neplatnosti (§ 32 odst. 2 a 7 daňového řádu) splňovat především vyhotovení rozhodnutí založené ve správním spise, přičemž k doručení postačí stejnopisy daného rozhodnutí. Opačný názor by vedl k absurdním závěrům, neboť pokud by došlo ke změně v osobě pověřeného pracovníka správce daně, jenž rozhodnutí původně podepsal, a toto rozhodnutí by nebylo řádně doručeno, přičemž by zároveň nebyla k dispozici další „originální“ verze rozhodnutí, nebylo by již možné takové rozhodnutí doručit.

V daném případě ze spisu vyplývá, že stěžovatel doručil žalobci dne 10. 7. 2008 právě takový stejnopis rozhodnutí, opatřeným příslušným potvrzením, že toto vyhotovení souhlasí s originálem, přičemž je zároveň možné ze správního spisu ověřit, že tomu tak skutečně je. Překážka, která bránila projednání žaloby, tedy byla řádným doručením rozhodnutí do vlastních rukou žalobce dne 10. 7. 2008 odstraněna a krajský soud tudíž neměl zákonný důvod k odmítnutí žaloby. V tomto ohledu je tedy kasační stížnost důvodná. Krajský soud bude tedy povinen pokračovat v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného a zabývat se meritem věci.

Nejvyšší správní soud musí naopak odmítnout druhou kasační námitku a důrazně se ohradit proti úvahám stěžovatele o zmatečnosti či nelogičnosti předcházejícího rozsudku Nejvyššího správního soudu. Především je třeba říci, že stížní námitku, podle níž bylo rozhodnutí stěžovatele žalobci řádně doručeno již dne 2. 8. 2006, je třeba hodnotit v souladu s § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. jako nepřipustnou, neboť stěžovatel zde ve skutečnosti nebrojí proti právnímu názoru krajského soudu, ale proti právnímu názoru Nejvyššího správního soudu, jímž byl krajský soud po té, co bylo jeho původní rozhodnutí zrušeno, vázán. Pouze pro úplnost tedy Nejvyšší správní soud znovu připomíná, že v daném případě měl stěžovatel povinnost vyplývající z § 17 odst. 4 písm. b) daňového řádu doručit žalobci odvolací rozhodnutí do vlastních rukou. Nešlo tedy o prosté doručování zásilky, ale o doručování do vlastních rukou příjemce zásilky. V takovém případě je tedy pro řádné doručení rozhodnutí nezbytné, aby ho doručující orgán (v daném případě pošta) skutečně předal do vlastních rukou příjemci rozhodnutí, nikoliv, aby ho předal jiné osobě. Pokud je zásilka určená do vlastních rukou předána namísto příjemci jiné osobě, nebylo řádně doručeno do vlastních rukou příjemce, a to ani v případě, že se později zásilka jakýmkoli způsobem dostane do dispozice příjemce.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti znovu odkazuje na zcela obdobné závěry vyplývající již z rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17. 11. 1967, sp. zn. 6 Cz 183/67, uveřejněného pod č. 19/1968 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, které se sice týkalo doručování do vlastních rukou v řízení soudním, je však analogicky plně použitelné i pro doručování do vlastních rukou v řízení daňovém. Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem, že doručení může být prokázáno v souladu s § 17 odst. 12 daňového řádu i jiným způsobem než doručenkou, v daném případě je však nutno prokázat doručení do vlastních rukou žalobce, což předmětná svědecká výpověď

jeho syna prokázat nemůže, neboť z ní naopak vyplývá, že zásilka byla doručujícím orgánem předána synovi žalobce, nikoliv žalobci samotnému, tedy že žalobci do vlastních rukou doručena nebyla. Tento závěr není výsledkem přepjatého procesního formalismu, jak tvrdí stěžovatel, ale nezbytným požadavkem vyplývajícím z ústavní zásady právní jistoty, že zásilka určená do vlastních rukou musí být skutečně příjemci do vlastních rukou doručena, nemůže být tedy doručována prostřednictvím jiné osoby.

Pokud Nejvyšší správní soud ve svém předcházejícím rozhodnutí citoval z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 2 As 27/2004 - 78, publikovaného pod č. 450/2005 Sb. NSS, nečinil tak proto, aby závěry, jež se týkaly doručování správního rozhodnutí zástupci účastníka řízení, přenášel na posuzovanou věc, jak tvrdil stěžovatel, ale proto, že v tomto rozsudku zaujal rozšířený senát Nejvyššího správního soudu obecný právní názor, plně použitelný i na danou věc, podle něhož skutečnost, že žalobou napadené rozhodnutí nebylo žalobci řádně doručeno, představuje odstranitelnou překážku řízení o žalobě, nikoliv zákonný důvod k odmítnutí žaloby pro předčasnost. Nejvyšší správní soud tedy souhlasil s krajským soudem, že žalobou napadené rozhodnutí nebylo původně žalobci řádně doručeno do vlastních rukou, jak předpokládá zákon, nesouhlasil však s tím, že by tato skutečnost představovala důvod pro odmítnutí žaloby. Na takovém závěru tedy není nic nelogického, ani zmatečného.

V dalším řízení bude tedy krajský soud vycházet z toho, že žalobou napadené rozhodnutí bylo žalobci řádně doručeno dne 10. 7. 2008.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude Krajský soud v Ostravě vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v novém řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. ledna 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu